

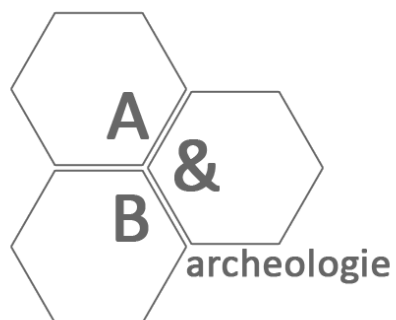
2021.121

Archeologienota Sint- Niklaas Gerdapark

Programma van Maatregelen

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Paulien FONTEYN

30-6-2021

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aan het Gerdapark te Sint-Niklaas (provincie Oost-Vlaanderen), waarbij de oppervlakte van het betrokken perceel groter is dan 3000m² en de geplande bodemingrepen 1000m² of meer beslaan, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het plangebied is ca. 3995m² groot en heeft een min of meer rechthoekige vorm. In het westen sluit het terrein aan op het Gerdapark, in het noorden op het Bokkenhof en in het zuiden op de Klokkendreef. In het oosten wordt het terrein begrensd door de achtertuinen van verschillende woningen, gelegen langsheen de Klokkendreef. Het terrein zelf is op heden onbebouwd en quasi integraal verhard met steenslag. In het noordoostelijke terreindeel is een grondhoop op te merken. Daarnaast wordt het terrein op heden gebruikt voor de stockage van diverse (bouw-)materialen. Langsheen de westelijke zijde is een perceelsgracht aanwezig. Ter hoogte van het Gerdapark, ten westen van het terrein is een woonzorgcentrum en welzijnshuis aanwezig. Ten noorden bevindt zich ter hoogte van de Knaptandstraat een hoogspanningsstation. Verder zijn in de directe omgeving voornamelijk woonwijken aanwezig.

Het plangebied situeert zich op ca. 650m ten zuiden van de Grote Markt en was tot in de eerste helft van de 20ste eeuw gelegen in een grotendeels landelijk gebied ten westen van de Knaptandstraat. Langsheen deze straat is reeds bebouwing aanwezig in de tweede helft van de 18de eeuw, zoals zichtbaar op de Ferrariskaart uit ca. 1777. Het plangebied situeert zich ten westen van deze bebouwing, op de achterliggende landbouwgronden. Meteen ten zuidoosten wordt een rechthoekig omgrachte site aangegeven. Ook de Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840 geeft geen bebouwing weer binnen de grenzen van het projectgebied. Wel wordt in deze periode een pad, dat de voorloper vormt van de Klokkendreef, aangegeven ten zuiden van het plangebied. De 19de-eeuwse kaarten van Popp (ca. 1842-1879) en Vandermaelen (ca. 1846-1854) geven een gelijkaardige situatie weer. Op de topografische kaart van 1863 is voor het eerst een weg aanwezig ten noorden van het terrein, ter hoogte van het huidige Bokkenhof. Het plangebied zelf blijft doorheen de late 19de en vroeg 20ste eeuw onbebouwd. De orthofoto's vanaf het einde van de 20ste eeuw geven aan dat de directe omgeving van het terrein in toenemende mate bebouwd wordt gedurende de 20ste en 21ste eeuw. Het plangebied zelf maakt sinds 1971 deel uit van een voetbalveld dat zich verder uitstrekt buiten het plangebied in westelijke richting. Vanaf 2005-2007 lijkt het voetbalveld te zijn opgegeven en in de daaropvolgende jaren raakt het terrein in gebruik als braakliggend weiland. Vanaf de orthofoto van 2013-2015 is de ontwikkeling van de terreinen ten noordwesten en ten westen van het plangebied op te merken. Het plangebied zelf wordt aangewend voor de stockage van grond en bouwmaterialen. De aanleg van het voetbalveld en de herinrichting ervan als bouwwerf en stockageplaats kunnen een impact hebben gehad op de bodembewaring. De controleboringen geven aan dat het terrein reeds in sterke mate werd vergraven tot een diepte groter dan 60cm.

De stad Sint-Niklaas bevindt zich in het Waasland, gelegen binnen de Vlaamse Zandstreek en ontwikkelde zich op het noordelijke deel van de Wase cuesta. Het cuestafront situeert zich in het zuiden, langsheen de Schelde en kent de hoogste ligging (ca. +35m TAW). Vanaf dat punt is sprake van

een steile helling richting de Scheldevallei, die zich op ca. 6km ten zuiden van het plangebied bevindt. Naar het noorden toe, kent de cuesta een meer geleidelijke helling en geringere hoogteligging. Het plangebied situeert zich op de zwakkere noordelijke helling van de Wase cuesta en kent een ietwat geaccidenteerd microreliëf dat algemeen wel de helling van de cuestarug. Het noordelijke deel van het terrein kent hierbij de laagste ligging (min. ca. +19,8m TAW), het zuidelijke de hoogste (max. ca. +20,6m TAW). De bodemkaart geeft aan dat er op het grootste deel van het terrein vergraven gronden voorkomen, enkel in het zuiden wordt een matig droge zandbodem met dikke, antropogene humus A-horizont gekarteerd.

Gezien het voormalige gebruik als voetbalterrein en grondstockage, in combinatie met de kartering als sterk vergraven gronden, werden enkele controleboringen uitgevoerd om de eventuele impact van deze aangegeven verstoring op het archeologisch niveau in kaart te brengen. Er werden op het terrein vier controleboringen uitgevoerd op vrijdag 25 juni 2021. Alle boringen werden echter gestaakt door de aanwezigheid van grof puin in de bodem. De boringen toonden aan dat er binnen de grenzen van het plangebied een dik puinpakket met dikte van minstens 60cm aanwezig is.

De ruimere omgeving van het plangebied is op archeologisch vlak nog relatief ongekend. De schaarse archeologische gegevens wijzen echter wel op bewoning van de omgeving sinds het neolithicum, doorheen de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen tot in de nieuwe en nieuwste tijden. Sites uit deze periodes waren vroeger mogelijk ook aanwezig op het plangebied, maar de kans dat er nog een archeologisch niveau bewaard is op het terrein, is bijzonder klein. Zowel de bodemkaart, de orthofotosequentie en de controleboringen tonen een sterke verstoringsgraad aan. De bodem is geroerd tot minstens 60cm diep. De archeologische verwachting kan hierdoor bijgesteld worden naar zeer laag tot nihil.

Binnen het plangebied zal een nieuwe meergezinswoning met 9 noodwoningen, 21 units voor zorgwonen en 23 sociale huurappartementen gebouwd worden, verdeeld over twee bouwvolumes. Ten oosten worden twee fietsenstallingen voorzien. Er worden geen ondergrondse niveaus uitgegraven. De fundering van de toekomstige bebouwing situeert zich op een diepte van ca. 50cm onder het huidige maaiveldniveau. Het terrein wordt toegankelijk gemaakt via twee nieuwe, korte wegenissen in het noordoosten en zuidwesten. Aansluitend worden enkele parkeerstroken aangelegd. Rondom de gebouwen worden verder nieuwe wandel- en fietspaden voorzien en worden nieuwe groenzones aangeplant. In het westelijke deel van het terrein, ter hoogte van de huidige perceelsgracht aansluitend bij het Gerdapark, wordt een infiltratievoorziening uitgegraven. De bodemingrepen beperken zich dus grotendeels tot een diepte van maximaal ca. 50cm onder het huidige maaiveldniveau. Enkel langsheen de westelijke zijde van het terrein wordt een diepere infiltratievoorziening aangelegd. In deze zone is echter op heden reeds een gracht aanwezig, waardoor verdere verstoringen beperkt blijven in omvang.

Het plangebied heeft een zeer lage archeologische verwachting. De controleboringen hebben aangetoond dat op het een dik puinpakket voorkomt tot minstens 60cm onder het huidige maaiveldniveau. De geplande werken reiken slechts tot een diepte van ca. 50cm (op enkele plaatselijke, beperkte uitgravingen na die iets dieper gaan) en situeren zich dus integraal binnen het verstoorde puinpakket. Omwille van bovenstaande redenen, wordt in het kader van de geplande werken geen verder archeologisch vooronderzoek geadviseerd.